

Juryrapport Vertaalengel 2026

‘Een opleiding is een snelkookpan, waarin je niet alleen leert van de docent, maar vooral ook van je medestudenten.’

- Fedde van Santen

In 2006 ontstond vanuit het bestuur van de toenmalige Werkgroep Vertalers van de VVL (nu de Sectie Vertalers van de Auteursbond), bestaande uit Molly van Gelder, Els van der Pluijm en Martine Vosmaer, het idee een literaire vertaalopleiding in het leven te roepen. Onder literair vertalers was er al heel lang behoefte aan een waardig opvolger van het IVV (Instituut voor Vertaalkunde van de UVA) dat al jaren geleden was opgeheven. Na vruchtbare gesprekken met de Schrijversvakschool werd de Stichting Vertalersvakschool bij de notaris vastgelegd. Docenten werden geworven, allemaal literair vertalers, voor wie de vakschool een welkome bron van extra inkomen werd. De opleiding zou de nadruk leggen op het ambacht van vertalen volgens het principe gezelschap-meester. De Schrijversvakschool gaf les in het monumentale pand d’Bruynvis aan de Keizersgracht. Daar konden de vertalers op de vrijdagavond wel bij.

En toen moest het nog een school worden: met studenten, een curriculum, een rooster, lesgeelden en subsidies.

En daar was Fedde, in die tijd verbonden aan het ITV in Utrecht. Hij werd gepolst en wilde zich er wel ‘tegenaan bemoeien’. En dat heeft hij met verve gedaan. In januari 2007 startte de school met een pilot. Najaar 2007 begon de 2-jarige parttime opleiding, onder leiding van Fedde en Molly.

Fedde voelde zich als een vis in het water. Omdat de vakschool een onafhankelijk instituut was, niet gebonden aan de bureaucratische rompslomp van een universiteit of andere overheidsinstantie, had hij de vrijheid om de school te leiden naar zijn eigen visie. Hij zat altijd boordevol ideeën, en die werden meteen uitgetest. De lijntjes waren kort. Zo kwamen er workshops ‘exotische’ talen: Pools,

Portugees, Tsjechisch. Er kwamen workshops poëzievertalen, toneelvertalen en ‘andersom’vertalen (van het Nederlands in een andere taal). Er kwamen schrijftrainingen voor vertalers en een liedjesvertaaldag. Zelf liet hij de studenten op een speelse manier kennismaken met de theoretische kant van het vertalen. Hij benadrukte het belang van veel lezen, met name Nederlandse literatuur. (‘Ken uw klassieken’).

De Vertalersvakschool, inmiddels verrijkt met de subtitel ‘Academie voor literair vertalen’, ook een idee van Fedde, is uitgegroeid tot een bekend instituut dat in de loop van twintig jaar een nieuwe generatie vertalers heeft opgeleid. In de literaire uitgeverswereld is het diploma van de Vvs een aanbeveling. Namen van afgestudeerden zie je nu overal opduiken in vertaalde boeken.

Fedde was daarnaast medebedenker van de Stichting Vertaalverhaal, initieerde de oprichting van het tijdschrift *Pluk*, waarin nieuwe vertalers konden debuten, en organiseerde minisymposia met thematische vertaalonderwerpen.

En zijn ambitie reikte nog verder: in 2018 kwam er een Vlaamse tak van de vakschool in Antwerpen.

Zijn verdiensten voor het vertaalvak kwamen allemaal samen in zijn werk voor de Vertalersvakschool. Voeg daarbij zijn grote sociale talent, zijn humor en verbluffende spreekvaardigheid (zet Fedde op een podium en het komt altijd goed), om dat alles wordt hij nu namens de sectie Vertalers van de Auteursbond beloond met een in een gloednieuw jasje gestoken Vertaalengel.

Molly van Gelder en Martine Vosmaer